

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. An Clerici teneantur Legibus Civilibus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

exemplò, quàm suà lege prospicere bono publico; si ergo iudicet necessarium, suà lege determinare subditis observantiam certæ virtutis, v. g. jejuniæ, vel abstinentiæ intra motivum & virtutem temperantiæ; aperiitionem horreorum ad sublevationem pauperum, ex motivo & virtute misericordiæ, observantiam alicujus festi, recitationem Breviarii, frequentationem Sacramenti, &c. ex motivo & virtute Religionis, quod subditi tenentur facere subjektivè, h. e. vi subjectionis, quâ obligantur obedire Superiori præcipienti, Princeps tenetur facere exemplativè, h. e. ex ratione capitis, quâ non minus tenetur subditi exemplò prospicere bono publico, quàm subditi sub obsequio. Ex quo ulterius

12. Colliges tertio. Principem transgrediendo suas leges in gravi materia, non tantum peccare venialiter contra honestatem & decentiam conformitatis cum reliquis membris Reipubl. sed etiam mortaliter contra illam ipsam virtutem, cujus materiam suo præcepto observandam determinat. E. g. si tulerit legem propter necessitatem patriæ, ne frumentum efferatur, ne arma, vel equi hostibus vendantur, peccabit contra pietatem in patriam, frumentum efferendo, & arma vendendo, &c. nam suppositâ determinatione certæ materiæ sub motivo alicujus virtutis, non minus Princeps obligatur lege & dictamine naturali, per conscientiam imperante: *Patere legem, quam ipse tuleris*; quàm subditi, lege & dictamine naturali: *Obediendum est Superiori iusta imperanti*: sed isti sic obligantur, ut peccent contra virtutem, sub cujus motivo materia per legem determinatur: ergo & Princeps suæ legi contrariando hoc modo peccabit.

13. Sed opponunt Theologi S. Galli primò. Neque ex moralibus principiis per se notis, neque ex ulla positiva lege constat, Principem obligari in conscientia ad servandas leges proprias: ergo gratis asseritur. Secundò sequeretur legislatorem strictiori jure obligari ad servandas suas leges, quàm obligantur subditi: illi quippe humano solum vinculo stringuntur facile dispensabili, ille verò tenetur adamantino vinculo legis naturalis, vel divinæ: quod est absurdum.

Respond. ad 1. ex lege tam Civili quàm Canonica, & autoritate Angelici Doctoris, quas n. 7. adduximus, sufficienter constare, dari legem æternam & naturalem, quâ Princeps tenetur, in materia sibi & subditis communi, ea agere per modum capitis, quæ subditi agunt tanquam membra inferiora Reipublicæ.

Ad 2. Respondeo primò. Non esse tantum absurdum, ut Adversariis apparet, quòd gravis in judicio DEI imputetur Principi transgressio suæ legis, quàm subdito; cum Principum transgressiones sint suapte natura scandalosæ, & perniciosæ bono publico, cum *magnis animos subeant auctoribus*. Neque est hoc scandalum per accidens, sed quasi per se conjunctum, si Princeps legem à se rationabiliter latam primus non servet. Respond. secundò negando antec. nam in hoc est paritas inter Principem & subditos, quòd utramque partem stringat legis naturalis obligatio: hæc tamen differentia, quòd subditos obliget radicaliter & remotè, mediante nimirum

voluntate & lege Principis; Principem verò proximè, sed tamen ex hypothesi legis à Principe rationabiliter lata. Quâ proinde remotè per dispensationem, etiam cessabit influxus legis naturalis.

Colliges quartò. Obligationem indirectam Legislatoris non nasci ex virtuali pacto inito inter Rempubl. & Principem, eâ conditione accipiendi potestatem ferendi leges, ut iis & implet foret obstrictus: Neque ex pacto & conditione sub quâ DEUS potestatem legislatori dederit ferendi leges universales, ut scilicet, ita exigente necessitate boni communis totiusque corporis, etiam Princeps tanquam Reipubl. caput obligaretur. Nam primum quidem minime subsistit: tum quia id pactum gratis & sine fundamento fingitur: tum quia non erat in potestate Reipubl. Principem absolvendi ab ista obligatione: tum quia fallit in legibus Summi Pontifici, qui suam jurisdictionem immediate habet à DEO. Secundum quoque, quòd Suarez affirmat cit. c. 3. n. 11. non stat solido fundamento: cum enim fateatur Suarez necessitas boni communis exigat hanc obligationem, quid opus est aliquo pacto specialiter & libero DEI? cum lex naturæ dicat, *Patere legem, quam tulisti*, ad stipulante communi consensu legum & Sapientum; è quibus Aristoteles 3. Polit. c. 7. docet, *Legem debere in Republica dominari*; & Josephus l. 17. antiq. c. 10. Tyranni characterem in Herode agnovit, quòd esset *juris Dominus, sed ira servus*.

Colliges quintò. Per se loquendo Principem non obligari lege municipali, remoto videlicet periculo scandali, vel injustitiæ & iniquitate in contractibus: nam Princeps obligatur tanquam caput & membrum Reipubl.: est autem caput non tantum respectu hujus civitatis, & provinciæ, sed respectu plurium. Ita Hagnold, P. laus, Suarez l. cit. & P. Penschacher q. 4. a. 11.

§. II.

An Clerici teneantur Legibus Civilibus?

Suppono primò. Clericos & Regulares de quæ vi coactiva legum civilium, [2] neque directivè directè obligari: uterque enim modus obligandi supponit in obligante jus & potestatem supra personam obligatam, quæ nulla est magistratu civili supra personas ecclesiasticas, ut pote in eminentiori statu, & gradu vitæ constitutas, uti constat ex *Ecclesia de constitut. ubi dicitur: Quòd Laicis super Ecclesiis & personis ecclesiasticis nulla sit attributa facultas: quæ obsequendi manet necessitas, non auctoritas imperantis* &c. Et Concil. Later. Sess. 9. *Cum à jure tantum Divino, quàm humano laicis nulla potestas in ecclesiasticas personas attributa sit*.

Suppono secundò. Quando leges civiles imponunt de personis, aut rebus ecclesiasticis deinde materia & objecto statum ecclesiasticum debeat, neque directè, neque indirectè extendi ad personas ecclesiasticas; tunc quippe legum superiorum quoad ecclesiasticos relinquitur tam jus Divinum, quàm Canonicum, quòd ecclesiasticum statum supra laicalem exeat. Igitur quævis obligatio de legibus Civilibus, quæ ad communem Reipublicæ felicitatem ordinantur, statui ecclesiasticis

fico non indecora, neque ipsius immunitati no-
xia. De quo fit

§. III.

18. CONCLUSIO. Clerici obligantur ejusmodi
prædictis legibus (2) indirectè, in quantum obligatio
easdem servandi parit à jure natura, parit à
Pontificio dimanat: quales leges sunt, quæ prohi-
bent nòtu arma portari, bombardas in civitate ex-
plodi, merces extrahi, & accedi loca contagiosa, &c.
Ita quoad 1. p. omnes: quoad 2. p. Azor, Valquez,
Engel, Clariff. D. Doctor Cletle loc. cit. aliique.

Primæ partis ratio est; quia Clerici sunt veri
cives & membra Reipubl. adeoque obligantur ut
etiam ex sua parte concurrant ad ejusdem com-
munem felicitatem: sed absque conformitate inter
membra communitatis in servandis legibus
totam communitatem concernentibus nequit ob-
tineri salus publica: ergo ad hanc conformita-
tem servandam etiam Clerici tenentur. Secun-
dò, per Reg. 55. juris in 6. qui sentit commodum,
etiam debet sentire onus: Cum igitur Clerici sen-
tiant commoda Reipublicæ, æquum est, ut etiam
sentiant communia onera ipsorum statui, & im-
munitati non repugnantia. Tertio. Quia Ec-
clesia leges Civiles non respuit, sed potius admit-
tit per c. 1. de novi op. nuntiat.

Ratio 2. p. est: nam primò lex naturæ dicitur,
ut membra concurrant ad conservationem totius
corporis, nève cives impediatur bonam guberna-
tionem Reipubl. sed ista conservatio & bona gu-
bernatio necessariò requirit conformationem
membrosum & civium: ergo cum Clerici sint
membra & cives Reipubl. necessariò tenentur se
conformare aliis civibus, sub prædicta limitatio-
ne. Ex quo ruit fundamentum à Clariff. D. P.
Peschacher oppositum, quòd lex naturalis de ser-
vanda conformitate ad summum obliget solum
sub veniali, cum solum sit honestatis & decentiæ,
adeoque gravis obligatio Clericorum ad servan-
das leges civiles ex jure naturæ nequeat derivari:

Nam Respondeo: Quando conformitas est ne-
cessaria ad bonum statum & felicitatem publicam,
ejus obligationem non esse tantum decentiæ, sed
etiam necessitatis, prout primùm de obligatione
Principis in simili dictum. Secundò ex Jure
quoque Pontificio hæc obligatio derivatur: cum
enim Sum. Pontif. approbet, quòd Clerici fiant
partes & membra Reipubl. & passim in corpore
Juris Canonici approbet leges civiles immunitati
Ecclesiasticæ non adversas, ut c. 1. de novi op.
nunt. c. 28. de privi. c. 12. in fin. de Arbitr. c. de
capitulis 9. dist. 10. &c. etiam ex Summi Pontif.
voluntate Clerici ejusmodi legibus obligantur.

19. Contrarium sentit, & opponit Clariff. P. Il-
fung de Legibus c. 2. §. 3. n. 28. Legislatores ci-
vilibus habet directam potestatem legislativam in
omnia membra Reipubl. sed Clerici sunt membra
Reipubl. ergo gubernator Civilis habet in ipsos
directam potestatem legislativam: ergo directè,
non indirectè obligantur, præsertim cum nulla
sit lex Divina vel humana, quæ Clericos eximat à
directa jurisdictione in rebus civilibus.

Resp. dist. maj: in omnia membra Reipubl. fi-
bi subdita, & non privilegiata, concedo; non
subdita & privilegiata, ut sunt Clerici, nego maj.
& sic distinctà minore, nego consequentiam. pri-
vilegiata verò Clericalis status exemptio patet ex
allegatis textibus, hisque plurimis.

An & quomodo legibus teneantur infantes,
pueri, amentes, ebrii?

CONCLUSIO PRIMA. Infantes & perpe-
tuo amentes non obligantur humanis legibus,
Ita omnes.

Et ratio est manifesta: quia lex est rationalis
regula humanorum actuum; ergo ubi non est ca-
pacitas rationis, & humanorum actuum, ibi non
est subiectum legis: ideoque ejusmodi personis
in Quadragesima licitè apponuntur carnes: Un-
de tamen non sequitur, quòd ad blasphemias, ad
verbera infligenda aliave opera ex se intrinsecè
mala amentes licitè infligentur; nam quia insti-
gator ad similes actus utitur amentibus tanquam
instrumentis, idcirco ipsi tanquam causa princi-
pali operum deformitas imputatur.

Dixi primò, perpetuo amentes; nam si tantum
per intervallum delirent, non desinunt lege obli-
gari, quantumvis legis transgressio, quæ tempore
amentia contingit, ob impeditum rationis usum
in culpam ipsis nequeat imputari, ideoque tan-
tum sit materialis, non autem formalis trans-
gressio.

Dixi secundò, humanis legibus; nam sub lege
naturali, quæ cum ortum trahat cum ipsa natura
intellectuali rationis capaci, etiam pueri ante
completum septennium, à quo primùm leges hu-
manæ obligare incipiunt, & amentes sub lege na-
turali comprehenduntur, ut advertit Magnif. P.
Peschacher loc. cit. Ex quo fit, ut si malicia
suppleat ætatem, etiam infantes seu pueri ante
completum septennium contra legem naturæ
peccare possint: & qui amentes infligat ad actus
intrinsecè malos, peccet cooperando ad actus ve-
rè prohibitos: quamvis per accidens amentibus
in culpam non imputentur.

Postquam pueri pervenerunt ad usum rationis, 21.
qui post septennium adesse præsumitur, subji-
ciuntur non tantum divinis, sed etiam humanis
legibus, quatenus præcepta materia congruit ip-
sorum ætati, quia lex est generale mandatum,
quod omnes obligat, qui sunt capaces obligatio-
nis: sed pueri cum pervenerunt ad annos discre-
tionis, sunt capaces obligationis, unde in c. omnis
utriusque sexus, de penit. & remiss. omnibus fi-
delibus, cum ad annos discretionis pervenerint,
præceptum annuæ confessionis imponitur: ergo
tunc humanis legibus obligantur. Dixi, quate-
nus ætati congruit; nam præcepto paschalis
communions, & jejunii non statim adstringun-
tur, quia hæc eorumdem ætati non congruunt.
Ita Palaus tr. 3. disp. 1. puncto. 24. Layman tr. 4.
c. 10. n. 4. & alii.

Inferes ex dictis, Pueros post annos discre-
tionis incurrere censuras & poenas, delictis à se
commisisse impositas. Ita Haunold tr. 1. c. 1.
cont. ult. §. 5. Suar, & DD. communiter: quia
in c. ult. de sent. excomm. Ubi pueri percussores
Clerici ab Episcopo jubentur absolvi, Sum. Pon-
tifex supponit pueros incurrisse excommunica-
tionem canonis: Si quis suadente 17. q. 4. quam-
vis nullibi jura directè statuunt, quòd pueri pec-
nam excommunicationis incurrant. Unde nec
est ratio pueros eximendi ab iis poenis & censuris